

پر شنبه — ۱ ایلول ۱۹۲۷

جلد: ۸

دردنجی سنه — نومرو ۹۴

اداره خانه :

باب عالی جاده سنده اقدام

یوردی یاننده کی بناده

خصوصی دائره

صاحب و مدیری

محمد مسیح

ملی مجموعه

آبونه شرائطی: سنه لکی ۲۵۰

آلتی آیلغی ۱۲۵، فوق العاده

نسخه لرایچون ۳۰۰ و ۵۰۰

غروشد.

مجموعه مزهیت نتیجه طبعی تنسیب

ایدلمه بن ازلر اعاده ایدلمز.

هر آياك برنجی داره بشنجی کونلری هیقفار ، علمی ، ادبی ، اقتصادی ، صرئی مجموعه در .

اجتماعيات

افغونيك فلسفې

۹

تورک انقلابك ماهيتي

هېچ شېه پوک نه «تورک انقلابي» انسانيتك پك آڅو كوردو ك اومعري جهلردنڅركه ساحه سي ملي واراني اولديني حالده ماهيتنډكي علويت يونون دبايي خپرنده پراخشد .

برگره انقلابك افلاقي ايديكي محيط عصر لږديري قرون وسطاني حياتك ايپته كومولش ، معاصر مدنيتله هر تورلو رابطهلرني كمش ، آرتق كندندن هېچ بر حيات حمله سي مامل اولدلمز بر نقطه اراه ايتكده بولنش ايدي . مسوكرا سينه سنډه انقلابك وقوعه كادېكي جمعيت كندى نور وارلته قارشى يانباي اولان برطاق سلطه لك تسلطني آتنده ملي شعورني قابليتني كندى اجناي وارلني اونومش ، وصر يادعنه لك ، آڅوقاش قاعدلرك وږديري موهمولر بلاغنيش قابليتي بر موجوديت ياشماقده ايدي .

ايپته «حياتليق» ديديكمز يو موجوديت معاصر مدنيت قارشى يو قادار اڅوقري روضيتده بولنقده اولوب ، بر طرفدن بوله جمعيت تامليله قرون وسطاني بر حيات ياشماي اجبار ايدر ، ديك طرفدن «دني حكمدارني» «Theocratie» شكلي نمادي ايديرمك ايتردي .

پوكا مقابل تورك روسي عثاني حياتيله هېچ بر وقت ائتلاف ايدمه زردى ، وائهمشد . تورك روسي - تاريخ يوني زده كوستيرون - نه قدار «خلقي Democrat» ايه ، حكومتي تشكيل ايدن «عثانليق» اوقادار بوروجه يانباي ايدي . تورك ، تاريخده نه قدار هر نه قدار تساندي ، نه قدار اخلاقي ياشامش ايه عثاني حياتي يونون بولنه مثالي ايدي : عثانليقده ، فكر حريتي پوق ، دني استبداد حاكم ، تساند بريته «خلق طبعي» ايله «عثاني طبقه سي» آراسته درين بر آبرياني دوام ايتكده ايدي .

يو صورتله عثانليق كرك حكومت مؤسسه سي ورك ك اجناي حيات اعتباريله تورك روجه طيان طايانه مند اولورق ملك اوزرنه چوكش بر كابوس كي عصر لجه مدت ملي وارلني ازمكده وتمدن ورتق يولندن آليقمقده دوام ايتشد . ايپته تورك انقلابي پوكنه ، چوروش موجوديت ايچنده پيكي بروراني اولورق فيشقرمش ، يو غير عصرى حياتي آتروق سياسي ساحه ده عصرى پردولت قوموش ، اجناي ساحه ده عصرى بر ملت يارانه حق طاملره تامليله هر بر فعاليت زميني آبهرق بو يولده كي فاض فعاليتله قارشى هېچ بر مانع ، هېچ بر حائل پراقامشد .

سياسي انقلاب : لاديني جمهوريت

تورك انقلابي سياسي صفحه سنډه دولت مؤسسه سته تمام عصرى بر ماهيت ورمشد .

عثانليق زماننده دولت ، دني حكمداراني شكنده ايدي . حاليوك دولت لاديني مؤسسه در ، دولتك دني ايله بر علاقه سي يوقدر ، واوله ماز . دين ، فردى وجدانلرده ياشار ، ومونده سنيته وجدانلردنكي ديني ايتاندن آليز . دولت ايهه جمعيتك دنيوي اولان اجتماعلرني دوشونهك ، قطعين ايدمهك ، وفردلر آراسته حق وعدالت اساسني تايين ايدمهك اولان سياسي بر قوددر . شو حالده دنيوي وسياسي اولان بر مؤسسه مك دني ايله علاقه سي يوقدر .

بويه اولديني حالده قرون وسطاه صرف دينك وجدانلر اوزرنده كي نفوذندن استفاده ايتك ايچين دولت آداملري ، حكمدارلر ، زادكان راهبرلر بر كرك دولت مؤسسه مك االي برموهه اولديفته خاني اقطاع ايدر ك كندى شخصي منفعتلرني تامين ايچين دين لمنه استبداد ياشلر ، وبوسورله ديني حكمداراني احداث ايتلردر .

عثانليقده ده ، مسلمانان [۱] اساساً دولت ايپني صرف دنيا امورندن عبادلرك كرك حكومت شكلي ، كرك دولت اداره سني خلقك مشورته ، ملكك رايته براتديني حالده سوكران دني نفوذون استفاده ايدر ك خلق اوزرنده حاكيتلرني ادامه ايچين پادشاهلركنديلريك «ظلاله» اولدق لرني اعلان ايتلر ، وبخوصوصه «مسلمانلق» انساندن زياته «قبه» انتساب ايدن برطاقم دالقاووقرك تلقين تاييله عثاني پادشاهلري ده ديني حكمداراني سلطني سوردملردر .

بونملي ، نده عصرى اوميان سلطنت مؤسسه سنك استبدادي تيؤرمش كي برده «خلافت» [۲]

[۱] مسلمانان قده حكومتي تمام ادنيوي برماهيتده تاق ايتشد . حضرت يغمبر حكومت ايشنده دني هېچ بر اسر و اشارتده بولونميرق كنديلرندن سوكران ك حكومت ايپني تامليله جمعيت ، خلقك مشورته پراقتلر ، وبوسورله حكومت ايشنك خلقك رايته محول رديان ايشي اولديني تصرخ ايتلردر .

[۲] خلافت مؤسسه سي بر موهمودن باشقه برشي وكدلي . چونكه لفته «خليفه» وكيل دمكدر . حضرت يغمبر زماننده حكومت ريشي بالذات كنديلري اولديني ايچين سوكران حكومت رياسته يكن ذوانه حضرت يغمبر حرمه خليفه يپني وكيل ديتشد . حاليوك اوئر اصيل بر حكومت ريشندن باشقا برغي ديكلاردى . شو حالده خليفه حكومت ريشي ، خلافتده حكومت در ، وبوصفت تامليله دنيوي وسياسي اولوب دين ايله علاقه سي يوقدر . اصلي بويه اولديني ومسلمانانك ايتك دورنده صرف خلقك انتخابه براتديني حكومت ريشلسكي بونونكي معنا ايله جمهور ريشلكندن

دينان برموهوه عثاني حكومتك ديك برصفتي تشكيل ايدر ك ارتق استبدادك قولتي برعالمني بولش اوليوردي .

حاليوك بونون ارتق مدنيت طائنده حكومتك اك صوك شكلي «لاديني جمهوريت» اولورق قبول ايدلش ، واك مترق ملاتر بوجودت شكله كوره كندى حكومتلرني تشكيل ايتكده بولنشلرد . تورك انقلابك بونوكي ، بونوكي بويه قرون وسطاني اولان برؤسسي يقهرق بريته تمام عصرى پردولت قورموش . بونون تورك حكومتي ده جمهوريت در . خلقك سچمه سيله ، ملكك راييله انتخاب ايدلش برمت مجلسندن و حكومت ريشندن تشكيل ايدر .

سوكران دولت مؤسسه سي «لاديني» «Laïque» در . يعنى دولت كندى سياسي قوه سني استعمال ايتك ، ومات اوزرنده حكمني اجرا ايتك ايچين ينه يلكر ملاتنك آلديني قوتني استعمال ايدر ، باشقا هېچ برتاثير ، هېچ برنفوذ آتنده بولونماز . بناء عليه حاكيت بلاقيده وشرط ملتكدر . [۱]

ايپته بونونكي تورك دولتي ، صرف استناد ايديكي ملاتنك آلديني وكناني ، قوتني استعمال ايتك ، ويالكز بونوقني استعمال ايتك صورتيه ملت

باشقارشي اولديني حالده سوكران خلق اوزرنده كي نفوذلرني ديني برشكهده ترصين ايتك ايه سني مستبدل طرفندن خلافت دني وماوراني برمعنا وموقع ويريبلرك مسلمانلقده هېچ براصل واساسي اوميان استبداد حكومتي احداث ايدلشد .

تورك انقلابي بومعناز موهموه يي اوزلادن قالديرمهك توركلكه ، اولديني قدار مسلمانلقده خدمت ايتلردر .

[۱] ... حيات اجنايعه ده اك بونوك حريتك ، اك عالي مساواتك ، وعدايتك تامين استقراري وعنفوطياني آتجاق و اتجاق تام وقطي معناسيله حاكيت مليه تك مؤسس بولنسيه قائمدر . بناء عليه حريتكده ، مساواتكده نقطه استنادي حاكيت مليه در ..

.. هېر بار افكار احترامزي مطاف وجدانتر اولان محيطملته نصب ايدلم . اوراده فضيلتك ، وفا وصداقتك ، آڅوزي تجهدك ، عشق حاكيت واستقلالك انظمايېر اذيتني يافتددر . بونوك آتش كندى ايچنده كي جهل ظلمتي ياقاچي واستقلالك اوكنه ديكيلهك بونون مانملري بيقه جقددر . .. ملت اوكنده ، اوكنه استحقاق استقلالي اوكنده ، اوكنه لياقت ترقى وتجهدى اوكنده هر قوت اتجاق ملكك اراده وامانه اويتق صورتيه ياشابهيلر . ملكك اراده وامانه اوغيايترك طالبي خسراندر ، اضمحلالدر ...

.. بومعظم اراده تك حضورنده كال حرمت و اتقاد ايله اكيلم ..

بونوك غازي - نطق .

اختیار لارک روحیانی

[هراقلیت] کي نیک بینو [بودا] کي بدین فلسوفو، حیات و کاشانی ابدی بر حرکت و ابدی بر اشتغال حادثه‌سی عد یدرلر. عصر لر دن بری خفتنک تحول و تغیر ایتمه‌ن هیچ بر حادثه‌سنه تصادف ایدیلدیکنه نظرآه، ابدی تحوله اینانیش اولانلر، پک‌ده‌یا کاش دوشومنه مشرلر دیکدر. طبیعت حادثه‌لرنیک یانی باشند، طبیعت حادثه‌لرنیدن پک‌ده فرقسز کي کورون جمعیت حادثه‌لرنیک‌ده بولالمشول حرکت و اشغالدن محروم اولاجنی تصور ایتمه‌ن امکان یوقدر. بو اعتبارله نارنجک اوزون و حرکتسز بر ظلمت ایچنده قاش اولدوغی ظن ایدیلن دورلرن‌کی سکون و عطالت تماماً ظاهری و اضافی‌در. جمعیت حادثه‌لرنیک انحطاط و ارتقاسنده، طبیعت حادثه‌لرنده اولدوغی کپی ثابت نسبتلر و معین فاصله‌لر یوقدر. جمعیت حادثه‌لری، هر قومک عصبيت و تهیج قابیلیته، یاشانلارن عصرک و اجتماعی محیطک الحیا و ایجاب‌لرنه نظر آتینه امکان بولونلایر بر زمان داخلنده تحول ایدرلر. بو تحولک سیرینه دقت ایدیلر-ه، بعضاً بر حمله شکنده [اندقای - عمودی] و بعضاً بر یاییلمه و طیرمانه شکنده [تدریجی و افقی] بر حرکت شاهد اولور.

جمعیتلر نه ایچین حرکت ایدرلر و حرکتلرنیک سیرنده‌کی خصوصیتلرک عامی نهلر در؟

حیات [کوبو] نکه‌ده‌پک‌ای کوردیکی وجهله ابدی بر دولغوناق و اولغوناق‌در. ودولان هر شی کبی، حیاتک، عضویتدن طاشوب صیماسی مقدر در. بو بعضاً ترکیبیه انفاقکار بر ماده‌نک قاریشماسیله انشغال ایدن کی‌یوی بر جسم کی، جمعیتک محتواسنی تخیر ایندیرن، تسخیر ایدن بر حاملک وجوده کتیردیک طغیانلر و احتراقلر حالنده مخرب، آنی و فورانکار اولور. بعضاً آه ترکیبی بوزولمسزین یالکسز تراکم و تجهمک

جهتک سیاسی قوتی اداره ایدن دولت ماکینه‌سنده قرون وسطائی اولان تشکیلات بقیله‌رق یوتون کوزده‌لاکیکه، یوتون بکیلکله میدان‌چیقن «عصری دولت» جمعیتلرک اجتماعی ساحه‌ده‌کی انقلابلر نتیجه‌سی اولورق ایدیه‌جکی‌کی، عصری وارلنه استاد ایتلی که جمعیت حیاتی‌ده اصل آلمسی لازم کان یوکسک، مدنی «فجعی اکستاب ایتش اولسون. ذاتاً «مدنیت» دیدیکمز مادی ساحه‌ده‌کی ترقی و انکشافک نتیجه‌جکی‌ده بو ملی وارلندر. اگر ملی وارلق یاشادی عرصه‌کوره موجودیتی کوسرتمه‌مش اولورسه «مدنیت» تکلون ساحه‌سی بولماز، و «تمدن و ترقی» دیدیکمز ایلرله مرحله‌سی تلمسز بر اسکت حالنده قاش اولور.

ایشته انقلاب اصل کندی بری بولمی وارلقده کوسرتمی، اجتماعی ساحه‌ده انکشاف ایتلی که جمعیت حیاتی‌ده «اجتماعی نظام» وجوده کاش، انقلاب فاش ثمرلری یوتون بویوکیکه، یوتون بویوکیکه تماماً تجلی ایتش اولسون.

انقلاب اجتماعی ساحه‌ده‌کی انکشافله‌درکه «انقلاب دوری» نکه اولادی اولان بویوکونکی نسل، یاشادی عصرک ایجاباتی ادراک ایتش، کندی عصریک قحله انسانلری اولنق لایق قازانش برنل اولدقنلری میدانه قوش اولورلر. یوقه بزدن صورکا کلچیکلر، طبق بزم کندی‌زدن اولکی نسله اسناد ایدیکمز کبی بزی «عصرکی آدای» اولماقله، و زمانک یورودیکی بولی کورمه‌مکدن متولد برکوزلکه اتمام ایدرک وطنه قارشی وظیفه‌لری ایفا ایتمش انسانلر صره‌سنده صایارلر.

برطرفدن بویک حقق اتمامدن کندی‌بزی قوزنارقم، دیگر طرفدن معاصر مدنیتده «توزکاک» ک لایق اولدینی موقعی آلمسی ایچین برآن اول بویولده چالیشمه به باشلامقه‌درکه «انقلاب» کبی اک مستننا بر دوری ادراک ایتش اولان بویوکونک توزکاکلی، مظهر اولدقنلری بویوکسک تجلی به قارشی شکران بورجی انجاق و انجاق بوسورته ثوده‌یایلر، و وطنه قارشی اولان ملی وظیفه‌لری آنجاق و آنجاق بوسورته ایفا ایده‌یایلر.

منیل نغزاه

استانبول دارالفنونشده منتفق مدرسی

اوزرنده حاکمیتی ایفا ایدر، باشقا هیچ برنقوده، هیچ برنایره تابع اواز.

دولت مؤسسه‌سنده دینی هیچ برسلطه، هیچ برولایت یوقدر؛ دولت تماماً لادی‌در.

فردی و جدانلرده یوتون قوتیه یاشایه‌جکی اولان «دینی ایمان» ایسه ولایتی، مؤبده‌سنی یالکسز کندی لاموتی وارلندن آتیر، و بوسورته دین معاصر مدنیتده اولدینی کبی جمعیت حیاتک اجتماعی برؤسسه‌سنی تشکیل ایدر، یوقه دولت مقابیزه‌سنه داخل دیکدر.

دیککه بویوکونکی تورک حکومتی تماماً عصری برحکومت شکلی اولان «لادی جمهوریت» اولورق تأسس ایتش، و بوسورته سیاسی و حقوق صفحه‌ده ملی قوتلره استاد ایدر، و بوندن باشقا هیچ برنقود طایراز عصری بردول ماهیتی آلمدر.

تورک انقلابی بویله‌جه سیاسی ساحه‌ده یوتون بویوکیکه تجلی ایتش، و دولتی موقتیه ایفا ایتشدر.

اجتماعی انقلاب دوغرو

شوالده بویوکونک انقلاب دوری ادراک ایتش اولان نسله دوشونه‌ک بویوک بورج انقلابی اجتماعی ساحه‌ده یوروتکدر.

اجتماعی انقلاب ایسه - یوقزیده کوردیکمز کبی - اجتماعی مؤسسه‌لرده انقلابی اتمام ایتکدر. بوده جمعیت حیاتی تشکیل ایدن یوتون مؤسسه‌لری، اک باشده لسان اولق اوزره شیمدی به قادار ایچلر نه قارلر؛ هیش اولان غیر ملی عنصرلری آنورق، تابع اولماقله بولندقنری یاد قاعدلردن قوزنارلر ق بوسورته‌لری معشری و جدانده مکوز اولوب هنوز میدانه قونامش اولان نوز قاعدلری بولوب اولره ربط ایتکدر.

اجتماعی انقلابک مدنی «ملی وارلق» اولوب و ملی وارلق‌ده اساساً یاشانقده اولان اجتماعی بر شاییت اولقله برابر بوشاییتک شعورلو برطرزده یوتون فردی و جدانلرده یاشامسنی تأمین ایتکدر. چونکه برشاییتی یاشامق باشقاشی، اوشاییتی بیلماک باشقاشیدر.

ملی وارلقی، کندی غیر ملی قاعدلری، عنعنلری ایچنده بوغقلده اولان «عنائیلیق» ی آتقی، «توزکاک» ی بولق اجتماعی انقلابک غایب‌سیدر. واقعا بویوکونک سیاسی ساحه‌ده عنائیلیق کیشمش توزکاک کیشدر، چونکه دولت مؤسسه‌سنده عنائیلقدن هیچ برعنصر قالمش، قرون وسطائی اولان ماهیتی تماماً آتمش عصری بردول اولشدر. فقط اجتماعی ساحه‌دهده بوعمله وجوده کک، یعنی اجتماعی حیاتی وجوده کتیرن یوتون مؤسسه‌لرده عنائیلیق تماماً آتقی، و توزکاک بولق ایسه اصولی برصورتده چالیشمه به باشلامقه اولور. ایشته یوقزیدن بری کوسرتمدیکمز بو «اصول» دائره‌سنده چالیشمه به باشلامقه‌درکه اجتماعی ساحه‌ده انقلاب یورومه به باشلار.